

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 9 mars 2020

Mål nr

Ö 2655-19

PARTER

Sökande

JK

Motpart

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Återställande av försutten tid

TIDIGARE AVGÖRANDE

Hovrätten för Västra Sveriges beslut 2019-02-21 i mål B 1256-19

Dok.Id 174553

HÖGSTA DOMSTOLEN	Postadress	Telefon 08-561 666 00	Expeditionstid
Riddarhustorget 8	Box 2066	Telefax -	08:45–12:00
	103 12 Stockholm	E-post:	13:15–15:00
		hogsta.domstolen@dom.se	
		www.hogstadamstolen.se	

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Med tillämpning av 58 kap. 11 § rättegångsbalken återställer Högsta domstolen den försuttna tiden för att överklaga Hovrätten över Västra Sveriges beslut den 21 februari 2019 i mål B 1256-19.

Överklagandet ska ha kommit in till hovrätten inom fyra veckor från dagen för Högsta domstolens beslut.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN M.M.

JK har yrkat att hans ansökan om återställande av den försuttna tiden för att överklaga hovrättens beslut ska bifallas.

Riksåklagaren har medgett yrkandet.

Högsta domstolen har inhämtat yttranden från hovrätten och Domstolsverket.

SKÄL

Bakgrund

1. JK dömdes av tingsrätten för trafikförseelser till penningböter. Han överklagade domen till hovrätten, som inte meddelade prövningstillstånd. Enligt hovrättens dagboksblad expedierades beslutet till JK genom e-post. Hovrättens beslut överklagades inte.

2. JK har nu ansökt om att Högsta domstolen ska meddela en ny frist för att överklaga hovrättens beslut (ansökan om återställande av försuttna tiden). Som skäl för ansökan har han anfört att han inte mottagit något beslut från hovrätten inom överklagandetiden och att han fick kännedom om beslutet först sedan han erhållit ett inbetalningskort för att betala utdömda penningböter. Samma dag som han fick del av beslutet ansökte han om återställande av försuttna tiden.

Den rättsliga regleringen

3. Om någon har försuttit den tid som gäller för att överklaga t.ex. ett beslut att inte meddela prövningstillstånd, får överklagandetiden återställas om han eller hon hade laga förfall för att inte överklaga beslutet i rätt tid (58 kap. 11 § rättegångsbalken).

4. Laga förfall föreligger då någon genom avbrott i den allmänna samfärdseln, sjukdom eller annan omständighet som han eller hon inte bort förutse eller som rätten annars anser utgör giltig ursäkt, har hindrats att överklaga beslutet i rätt tid. Det är inte bara absoluta hinder som avses. Som laga förfall kan även godtas en omständighet som är av sådant slag att det inte skäligen kan krävas att parten överklagade i rätt tid. (Jfr 32 kap. 8 § rättegångsbalken och NJA II 1943 s. 420.)

Frågan i målet

5. Högsta domstolen har vid en prövning av om det fanns laga förfall för att inte överklaga ett avgörande i rätt tid uttalat sig om förutsättningarna för att godta ett påstående om att en tingsrätts beslut som har expedierats med vanlig post inte har kommit fram ("Den uteblivna försändelsen" NJA 2012 s. 435).

6. Frågan i målet är om andra förutsättningar ska gälla för att godta ett påstående om att ett avgörande som har expedierats med e-post inte har kommit fram.

Domstolsverkets yttrande

7. Av Domstolsverkets yttrande framgår att varje domstol avgör hur länge meddelanden ska sparas i domstolens e-postlåda samt att Domstolsverket under viss tid sparar s.k. loggfiler över domstolarnas e-posttrafik till och från e-postadresser utanför domstolsväsendet.

8. Det framgår vidare av yttrandet att feladresserad e-post i allmänhet genererar ett felmeddelande. Emellertid händer det att e-post inte kommer fram utan att det samtidigt genereras en felrapport. Det kan exempelvis bero på att e-postmeddelandet har fastnat i mottagarens spamfilter eller på att e-postadressen varit felaktigt angiven på ett sätt som medfört att meddelandet har gått till någon annan. Från framkomlighetssynpunkt är det enligt verkets bedömning minst lika säkert att använda e-post som vanlig post.

Förutsättningar för laga förfall när det påstås att ett avgörande inte har kommit fram

När expediering har skett med vanlig post

9. I rättsfallet ”Den uteblivna försändelsen” uttalas (p. 5), när det gäller meddelanden som har skickats med vanlig post, att om det på domstolens dagboksblad har antecknats att beslutet har expedierats så får det anses vara utrett att beslutet postades i enlighet med vad som antecknats. Det förutsätter dock att det saknas anledning att anta att försändelsen inte var rätt adresserad (jfr NJA 2015 s. 82 där det trots anteckningen på dagboksbladet att en dom hade expedierats inte ansågs vara utrett att den hade sänts).

10. Högsta domstolen poängterar i ”Den uteblivna försändelsen” att den som påstår sig ha haft laga förfall har bevisbördan för de omständigheter som åberopas till stöd för det. Domstolen framhåller samtidigt att även om beviskravet sätts lågt så är ett sådant krav svårt att möta om bevismedel saknas för att en försändelse som har avsänts inte har kommit adressaten till handa (p. 6).

11. Med hänvisning till rättssäkerhetsskäl anför Högsta domstolen vidare att i de fall en part inte i förväg har underrättats om när ett avgörande ska meddelas, bör risken beaktas för att en försändelse kommer bort under postbefordran. Domstolen slår därför fast att ett påstående att avgörandet inte har kommit en part till handa ska godtas, om inte omständigheterna talar emot

påståendet. För att laga förfall för att överklaga avgörandet ska anses föreligga förutsätts också att det inte finns något som tyder på att parten på annat sätt har fått vetskap om beslutet under överklagandetiden. (Punkterna 7–10 i rättsfallet).

När expediering har skett med e-post

12. När det gäller vilka krav som bör ställas på utredningen vid expediering med e-post saknas det skäl att göra avsteg från den utgångspunkt som angavs i ”Den uteblivna försändelsen”. Om en uppgift om expedieringen har antecknats på dagboksbladet, så får det följaktligen anses vara utrett att expediering har skett i enlighet med anteckningen. I likhet med vad som gäller vid expediering med vanlig post förutsätter detta att det saknas anledning att anta att meddelandet inte var rätt adresserat.

13. Av rättssäkerhetsskäl bör, i vart fall under nuvarande förhållanden, risken för att e-post som har avsänts inte kommer fram beaktas på motsvarande sätt som vid vanlig post. Man kan alltså inte bortse från risken att ett avsänt e-postmeddelande inte kommer fram.

14. Till skillnad från vad som gäller vid expediering med vanlig post finns vissa möjligheter att presentera teknisk utredning för den som gör gällande att ett e-postmeddelande inte har kommit fram. Det skulle kunna ge anledning att se saken annorlunda om expediering har skett med e-post.

15. Att få fram sådan utredning kan emellertid många gånger vara svårt och ibland inte alls möjligt på grund av att lång tid förflutit från det att e-posten sänts. Till detta kommer att tillförlitligheten av sådan information ibland kan sättas i fråga.

16. Slutsatsen blir därför att om ett mål har avgjorts på handlingarna och en part inte i förväg har underrättats om när avgörandet skulle meddelas, så bör ett påstående om att ett avgörande som expedierats med e-post inte har

kommit fram till parten godtas, om inte omständigheterna talar emot påståendet.

Bedömningen i detta fall

17. Hovrätten har inte i förväg underrättat JK om när beslutet skulle meddelas. Han har uteslutande kommunicerat med hovrätten genom e-post. Hovrätten har på målets dagboksblad antecknat att beslutet expedierats till honom med e-post samma dag som det meddelades. Det finns alltså en presumtion för att beslutet har skickats till honom.

18. Omständigheterna talar emellertid inte mot JKs påstående att det expedierade beslutet inte kommit fram. Ingenting tyder heller på att han på annat sätt fått vetskap om beslutet under överklagandetiden.

19. JK har därmed haft laga förfall för sin underlåtenhet att i tid överklaga hovrättens beslut. Den försuttna tiden ska därför återställas. Det innebär att ansökan ska bifallas.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Anders Eka, Kerstin Calissendorff (referent), Agneta Bäcklund, Cecilia Renfors och Johan Danelius
Föredragande justitiesekreterare: Mohamed Ali